

Història del Feminisme en l'Educació

Codi: 105793

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: María Sánchez Fernández

Correu electrònic: maria.sanchez.fernandez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Altres indicacions sobre les llengües

Serà llengua vehicular juntament amb l'espanyol

Equip docent

Meri Torras Frances

Joanna Genevieve E. Empain

María Sánchez Fernández

Prerequisits

No n'hi ha

Objectius

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és la construcció d'una història del feminisme en l'educació a partir de problematitzacions, teories, metodologies i interpretacions necessàries en el desenvolupament d'una recerca històrica. El focus d'aquesta assignatura és la comprensió de les pràctiques pedagògiques localitzades en els marges de l'educació, i simultàniament, l'escriptura d'una història feminista des dels marges. Les històries i relats que es construiran des del present de l'educació es basen en les aportacions dels feminismes per a una recerca basada en la narració d'experiències, subjectivitats, cossos i afectes. L'assignatura aborda la interacció entre el feminisme i l'educació des d'una perspectiva històrica, fent visible simultàniament la història de les comunitats vulnerables i de les "altres" en l'educació, les estratègies feministes en la recerca històrica i les propostes pedagògiques que s'hi vinculen. Aquesta re-construcció dels sabers subjugats i de les vides invisibilitzades de col·lectius i subjectivitats vulnerables implica l'aprenentatge de noves formes de narrar i documentar l'educació.

Competències

- Assessorar en processos d'acció socioeducativa per fomentar la participació ciutadana en qüestions d'igualtat.

- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Interpretar i interrelacionar les bases conceptuals de les teories feministes.
- Proposar accions correctives de les violències que desencadenen els tipus i graus de discriminació per raó de sexe, gènere i orientació sexual.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar els diferents models socioeducatius en la història i la seva contribució a la generació, reproducció o superació de desigualtats.
2. Identificar les incoherències presents en la pràctica educativa, social i professional, entre els discursos teòrics sobre igualtat de gènere i els fets quotidians.
3. Incorporar els conceptes de les perspectives postcoloniales, feministes i interseccionals per a l'anàlisi de les diferents realitats socioeducatives.
4. Proposar activitats que contribueixen a prendre consciència de les conseqüències d'una socialització diferenciada segons el sexe de les persones.
5. Proposar pràctiques de coeducació des de la diversitat de gènere.
6. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
7. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
8. Utilitzar recursos i alternatives no sexistes en espais de treball, educació i convivència.

Continguts

BLOC I. HISTÒRIA I PROBLEMATITZACIÓ DEL PRESENT

Història preposterada de l'educació

Sabers subjugats, objectes i escenaris de la vida quotidiana

Coneixement situat enfront del coneixement universal

Evolució i transformació dels rols de gènere en l'educació

Història del currículum i dels materials didàctics desde la perspectiva de gènere

BLOC II. SUBJECTIVITATS I EXPERIÈNCIES EN LA HISTÒRIA DEL FEMINISME EN L'EDUCACIÓ

Feminisme i educació en la història d'occident

Feminisme descolonial: epistemologies, metodologies i cossos del sud

Nous materialismes: corporeïtats (l'incorpori), relacionalitat i afectes

Teoria i fenomenologia queer: percepcions, desitjos, aprenentatges

Resistències, vulnerabilitats i agència en la història de les dones

BLOC III. NARRATIVES FEMINISTES DE L'EDUCACIÓ

La construcció de relats en la història de l'educació des dels feminismes

Mètodes, fonts i tècniques de la investigació històrica-feminista

Producció de la memòria: trajectòries i narratives feministes de l'educació

Cultures, gèneres i poètiques dels cossos

Relats de l'educació i de la pedagogia de les dones, pedagogies desgenerades

Metodologia

Aquesta assignatura es desenvoluparà en una metodologia d'Aprenentatge Basat en Projectes (ABP). Després d'un treball inicial individual i de classes expositives per part del professorat, les estudiants hauran d'escollir un projecte a desenvolupar. Les professores proporcionaran els materials que seran el punt de partida dels projectes. Aquests projectes es desenvoluparan per fases i inclouen les següents tasques:

- Lectures i reflexions a partir dels textos del projecte
- Cerca d'informació i construcció d'un problema de recerca històrica
- Desenvolupament de la recerca històrica a partir de casos
- Filmació i edició de documentals sobre els casos estudiats
- Presentacions orals dels treballs per part de l'estudiantat.

També hi haurà tutories i seguiment d'activitats en relació a la realització del projecte final sobre les propostes metodològiques.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Supervisades			
Cerca d'informació i construcció d'un problema de recerca històrica	10	0,4	1, 2, 6, 7
Desenvolupament de la recerca històrica a partir de casos	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7
Presentacions orals	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Filmació i edició de documentals sobre els casos estudiats	20	0,8	3, 4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

El calendari d'avaluació que se seguirà serà el següent:

- Activitats d'avaluació individual, en les quals lxs estudiants hauran de reflexionar sobre contextos històrics i les teories de l'educació amb perspectiva de gènere (40%)

- Grupalment, lxs estudiants desenvoluparan un projecte de documental que serà avaluat en les següents fases i activitats: presentació d'una proposta de projecte (10%), filmació, edició i presentació e un documental (35%) i lliurament d'una relatoria o memòria del projecte (15%)

Requisits per a aprovar l'assignatura. Lxs estudiants hauran d'obtenir un mínim de 4 punts en cada activitat (individual i grupal) per al càlcul de les seves mitjanes. Per tant, la participació i lliurament de totes dues activitats són obligatòries.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, les professores informaran l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació. Lxs estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i malgrat això els quedi algun aspecte no superat tindran l'oportunitat de poder aprovar la matèria fent un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant i, en cas necessari, es fixarà un dia per a realitzar recuperacions, una vegada acabat el període de classes (pendent de publicar el calendari i els horaris en la web de la Facultat de Filosofia i Lletres).

Activitats avaluatives excloses de la recuperació. El projecte final (documental) no serà recuperable perquè el seu seguiment es realitzarà a través d'un seminari/tutoria, on lxs alumnxs rebran acompanyament durant tot el procés d'elaboració d'aquest. Per això, lxs alumnxs que no superin el projecte final hauran de recuperar aquesta part amb un treball autònom.

El/la estudiant rebrà una qualificació de No Avaluat quan no entregue alguna de les activitats d'avaluació.

En cas que l'estudiant dugui a terme qualsevol tipus d'irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un determinat acte d'avaluació, aquest serà qualificat amb 0, independentment del procés disciplinari que pugui derivar-se d'això. En cas que es verifiquin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les tasques no es puguin fer presencialment, s'adaptarà el seu format (sense alterar la seva ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació en classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i / o discussions d'exercicis a través de plataformes com Teams, etc. El professor o professora vetllarà per a assegurar-se l'accés de l'estudiantat a tals recursos o li oferirà altres alternatius que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Actividades individuales	40	40	1,6	1
Projecte de treball (1): Lliurament proposat de projecte	10	10	0,4	4, 8
Projecte de treball (2): Filmació, edició i presentació d'un documental	35	35	1,4	1, 2, 3, 7
Projecte de treball (3): Relatoria	15	15	0,6	1, 5, 6

Bibliografia

Ahmed, Sarah (2006). *Fenomenología Queer*. Bellaterra: edicions Bellaterra.

Ahmed, Sarah (2018b). *Vivir una vida feminista*. Bellaterra: edicions Bellaterra.

- Ahmed, Sarah (2019). *La promesa de la Felicidad. Una crítica cultural de la alegría*. Buenos Aires: Caja negra editora.
- Anderson, Bonnie & Zinsler, Judith (1991). *Historia de las mujeres: una historia propia*. Barcelona: Crítica.
- Bailey, Lucy e. & Graves, Karen (2019). Gendering the History of Education. A Rury, John L. & Tamura, Eileen H. *The Oxford Handbook of History of Education*, 355-371
- Bal, Mieke. (1999). *Quoting Caravaggio. Contemporary Art, Preposterous History*. Chicago & Londres: The University of Chicago Press.
- Bal, Mieke. (2009). *Conceptos viajeros en las humanidades. Una guía de viaje*. Murcia: CENDEAC.
- Balfour, Beatrice Jane Vittoria (2016). Feminist tales of teaching and resistance: reimagining gender in early childhood education (Reggio Emilia, Italy). *Gender and Education*, [Volume 28](#).
- Ballarín, P. (2001). *La educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX y XX)*. Madrid: Editorial Síntesis.
- Bennett, Judith M. (2006). *History Matters. Patriarchy and the Challenge of Feminism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Braidotti, Rosi (2005). *Metamorfosis: hacia una teoría materialista del devenir*. Madrid: Akal.
- Braidotti, Rosi (2009). *Transposiciones: Sobre la ética nómada*. Barcelona: Gedisa.
- Coole, Diana & Frost, Samantha (eds) (2010). *New Materialisms: Ontology, Agency, and Politics*. Durham: Duke University Press.
- Davis, Angela (2005). *Mujeres, clase y raza*. Barcelona: Akal.
- Davis, Angela (2005). *Autobiografía*. Madrid: Capitán Swing.
- Delamont, Sara (2013). Girl trouble: panic and progress in the history of young women. *Gender and Education*, Volume 25.
- Dolphijn, Rick y Tuin, Iris van der (2012). *New materialism: interviews and cartographies*. Michigan: Open Humanities Press Imprint.
- Garcés, Marina (2016). *Fora de classe. Textos de filosofía de guerrilla*. Barcelona: Arcàdia.
- Garcés, Marina (2017). *Nova il·lustració radical*. Barcelona: Anagrama
- Goldman, E. (2017). *Feminismo y anarquismo*. Madrid: Enclave.
- Haraway, Donna J. (1995). *Ciencia, cyborgs y mujeres: La reinención de la naturaleza*. Madrid: Cátedra.
- Harding, Sandra G. (1987). Is there a Feminist Method?, en Harding, Sandra G., *Feminism and methodology*. Milton Keynes: Open University Press, 2-14.
- Harding, Sandra G. (1992). Rethinking standpoint epistemology: What is "strong objectivity"? *The Centennial Review*, 36(3), 437-470.
- hooks, b. (1994). *Teaching to Transgress. Education as the Practice of Freedom*. New York: Routledge.
- hooks, b. (2003). *Teaching Community. A Pedagogy of Hope*. New York: Routledge.
- Kehily, Mary Jane (2014). Using photographs in social and historical research. *Gender and Education*, [Volume 26](#).

- Le Guin, Ursula K. (2018). *Els desposseïts*. Barcelona: Raig verd.
- Le Guin, Ursula K. (2017). *Contar es escuchar: sobre la escritura, la lectura, la imaginación*. Madrid: Círculo de tiza.
- Luxemburg, Rosa de (2015). *Reforma o revolución*. Argentina: Akal.
- Nash, Mary (2004). *Mujeres en el mundo. Historia, retos y movimientos*. Madrid, Alianza.
- Preciado, Paul B. (2019). *Un apartamento en Urano*. Crónicas del cruce. Barcelona: Anagrama.
- Rose, Sonya (2010). *¿Qué es la Historia de Género?* Madrid: Alianza.
- Sandoval, Chela (2004). Nuevas ciencias. Feminismo cyborg y metodología de los oprimidos. En hooks, bell, et.al. (2004). *Otras inapropiables: Feminismos desde las fronteras*. Madrid: Traficantes de sueños.
- Segato, Rita (2015). *La crítica a la colonialidad en ocho ensayos*. Buenos Aires: Prometeo.
- Segato, Rita (2018). *Contrapedagías de la crueldad*. Buenos Aires: Prometeo
- Skelton, Christine, Becky Francis & Lisa Smulyan (eds.). 2007. *The SAGE Handbook of Gender and Education*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Spivak, Gayatri (2009). *¿Pueden hablar los subalternos?* Barcelona: Macba, edición crítica de Manuel Asensi.
- Spivak, Gayatri (2010). *Crítica a la razón postcolonial*. Madrid: Akal.
- Spivak, Gayatri (2012). *Otras Asias*. Madrid: Akal.
- Stone, Lynda (ed.) (1994). *The Education Feminism Reader*. New York: Routledge.
- Talburt & S.R. Steinberg (Eds.). *Pensando queer. Sexualidad, cultura y educación*. Barcelona: Graó.
- Tamboukou, Maria (2015). *Sewing, Fighting and Writing*. Radical Practices in Work, Politics and Culture. Londres: Rowman and Littlefield.
- Tamboukou, Maria (2017). *Women Workers' Education, Life Narratives and Politics: Geographies, Histories, Pedagogies*. Londres: Routledge.
- Thayer-Bacon, Barbara J.; Stone, Lynda, and Spreched, Katharine M. (Ed.). (2013). *Education Feminism. Classic and Contemporary Readings*. Albany, NY: Suny Press.
- Tinkler, Penny & Jackson, Carolyn (2014). The past in the present: historicising contemporary debates about gender and education. *Gender and Education*, [Volume 26](#).
- Wallach Scott, Joan (2011). *The Fantasy of FeministHistory*. Durham, UK: Duke University Press.
- Weiler, Kathleen (ed.) (2001). *Feminist Engagements. Reading, Resisting, and Revisioning Male Theorists in Education and Cultural Studies*. Nova York: Routledge.
- Withers, Deborah M (2014). Strategic affinities: Historiography and epistemology in contemporary feminist knowledge politics. *European Journal of Women's Studies*, vol. 22, 2: 129-142.
- Zetkin, Clara (1976). *La cuestión femenina y la lucha contra el reformismo*. Barcelona: Anagrama.

Programari

Campus Virtual MOODLE

Tractament de textos (amb possibilitat de conversió a Word i a pdfs)

Lector de pdfs

Power point o similar.

TEAMS

El software lliure és benvingut, sempre i quan pugui entregar-se els documents en el format demanat.